

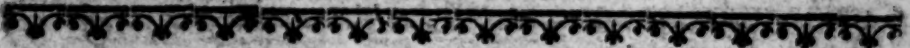

DISSERTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

COLICA SATURNINA.

MEDICAL

M. A. B. J. H. B. S.

Ferrye (Jo.)
DISSERTATIO MEDICA,
INAUGURALIS,
DE
COLICA SATURNINA.

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,
D. GULIELMI ROBERTSON, S.S. T.P.
ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,
Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

JOANNES FFRYE,
EX INSULA ANTIGUAE,

Societatis Regiae Medicae Edinensis Socius.

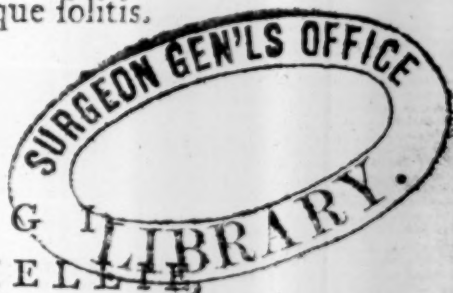
Felix, qui potuit rerum cognoscere causas.

Ad diem 24. Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGH
Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

MDCCLXXXVI.

DISSEMINATION

IN A U G U S T

THE

COLICA SATURNINA

BY

JOHN H. B. JONES

GUINNESS

AND

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

W. H. B. JONES

Viro optimo spectatissimo,

SAMUELI TURNER,

Armigero,

Ob vitae probitatem insignem,

Amicitiam, in rebus laetis et adversis,

Intemeratam,

Et plurima, fere innumera, beneficia,

Lagiter in se collata;

Hasce studiorum primitias,

Existimationis sinceræ, et observantiæ summæ,

Testimonium ;

Vino opusculo speculativo.

SAMUEL TURNER

Author

Of the

History of the

Islands of

the Pacific Ocean

Travels in

the

Islands of the Pacific

Islands of the Pacific

Necnon,

ANDREAE DUNCAN, M.D. S R. et A. Ed. Soc.

Principis Walliae et Scotiae Medico,

Praeceptoris suo,

Propter amicitiam,

Quam omnibus in rebus in se demonstravit,

Plurimaeque ejus consilia

Privata, excellentissima,

Quae inde plane profluxerunt,

Sibiique,

Per totum vitae decursum,

Erunt utilia ;

Has paginas sacras esse

Voluit

A U C T O R.

ANDREAE DUNCAN, M.D.S.R. & A. Ed. Soc.

Principis Walliae et Scotiae Medicorum

Thesaurus

Proprietas

Principis Walliae et Scotiae Medicorum

Thesaurus

Proprietas

Principis Walliae et Scotiae Medicorum

Thesaurus

Proprietas

Principis Walliae et Scotiae Medicorum

Thesaurus

Proprietas

Principis Walliae et Scotiae Medicorum

DISSERTATIO MEDICA,
INAUGURALIS,
DE
COLICA SATURNINA.

ALMAE hujus Academiae legibus, nemini, nisi tractatu quodam inaugurali prolato, honores medicinae summos adipiscendos statuentibus obsequens, colicam saturninam in manibus versare decrevi; infesta enim illa popularibus meis, apud quos Indiae ad occasum insulas tenentes, mihi est in animo medicinam facere: Et quanquam, in rem tenebris obvolutam tantis, vim lucis novam affundere non queam fortassis, spes nihilominus subest, materi-

A

em,

2 DE COLICA SATURNINA.

em, quae ad opusculum hoc sufficiat, non defuturam.

Dolor ventrem imum, et intestina, praecipue ad umbilicum, torquens, atque alvus adstricta, praecipua sunt colicae signa. Nosologi tamen methodici hunc morbum in diversas species distribuerunt; quarum scilicet complures, causis unde proveniunt, doloris quem adferunt genere, effectibus earum fortuitis, exitu, aliisque signis, distinguere possint; vix autem aut ne vix quidem, si ad tales discriminis notas vel diversa nomina advertamus animos, et ea, quae semper ad certas et bene discretas species sanciendas conspirare debent, perscrutemur sedulo, in omnibus unquam omnia talia reperiemus. Quatenus vero causae remotae, a quibus colica ortum trahat, discrepantes, species exhibeant diversas, agnoscenda sunt forsan discrimina. Quoniam vero, cum iis dubia misceantur, ipsaeque insuper a proposito meo aliena sint, tempus in iis enucleandis nolo terere.

Conscripita

Conscripta haec est totius generis colicae, ut a Culleno perhibetur explicatio : “ Dolor abdominis, praecipue circa umbilicum torquens, vomitus, alvus adstricta.”

Septem ab illo tamen recensentur species, quibus nomina sunt a causis excitantibus indita ; cum vero omnes proximam eandem causam agnoscant, et remediis plerumque eisdem tolli possint, apud eas nihil morabimur ; sed ad inceptum transeuntes, colicae pictonum, vel (ob rationes postea exponendas) saturninae characterem, in Culleni morem proferemus.

Colica, ‘ Praeunte ponderis vel molestiae
‘ in abdomine, praecipue circa umbilicum,
‘ sensu ; accedente dolore colico, primum
‘ levi, non continuo, et praecipue post
‘ pastum aucto ; tandem graviore et fere
‘ perpetuo ; cum dolore brachiorum, et
‘ dorsi, in paralyfin demum abeunte.’

HISTORIA MORBI.

Iners primum et debilis, mentem aerumnosus, et corpus omne torpens fit ille, quem hic morbus corripit : Quoddam quasi pondus umbilici regionem gravans, et angores usque ad scrobiculum cordis prolatos, conqueritur ; capitis dolor, aurium tinnitus, vertigo, oculorum hebetudo, vultus pallor, atque totius corporis dolores vagi, sunt mala, quae, si non omnia semper, saepissime tamen vexant : Subeunt insuper nausea, vomitus, ventriculi aegritudo, et alia quae dyspepsiam signant ; deficit mirum in modum appetitus cibi ; ingesta quaecumque vomitu confestim rejiciuntur ; nec interea movetur alvus.

Quum haec per horas, vel dies forsitan aliquot permanferint, ventris molestia, quae primo levis fuerat, ingravescit multum ; brevi post, crebro vomendi nixu accedente,
vomit

vomitus ipse mucum eximie acrem et bilem porraceam ejiciens subsequitur ; ab aegro sentitur haec sanies quasi ab ipsa parte excruciatâ proveniens, et evoluta in pauxillum temporis morbi levamen praebet ; fugax autem hoc, ingeminantibus cito doloribus. Fere per totum morbi spatium, ad scrobiculum cordis, vel ad unicum quoddam punctum inter id et umbilicum, ut hospitium confidet dolor : Exinde tanta vi ad utrumque latus identidem profiliunt, ut sensum quasi corpus discinderetur edunt : Aliquando ad dorsum et lumbos transeunt, cursum ureterum sequentes, vesicam laceffunt ; et omnia deinceps, quae lithiaseos accessiones comitantur, exhibent : Scrotum, ilia, femora, et crura interdum aggredientes subito, ad pectus interdum emicantes, et per humeros vel lacertos facientes, rheumaticos cruciatus simulant acerrimos.

Si vero laboret ventriculus, immunes sunt muscoli externi ; viceque versa, iis se male habentibus, ventriculus et intestina
doloris

6 DE COLICA SATURNINA.

doloris sunt adeo expertia, quod saepe decedentis morbi spes inducatur aegro; decedit autem brevi haec spes hallucinans; duobus etenim vel tribus elapsis horis, umbilici regionem et scrobiculum cordis aggreditur viribus haud imminutis dolor. Rebus sic se habentibus, pars ea quae angitur constricta videtur, atque sensus adest, quasi mucronibus transfigeretur. Venter totus, circa umbilicum praecipue, nunc contractus tumores exhibet impares, nunc actus retro tergum versus omnia sua comprimit; nec, sicut colicarum quarundam, in perpaucis horae momentis saepe quiescit hujus dolor, confestim erupturus, sed per aliquot horas assiduus eodemque tenore perstat; exacerbantes nonnunquam ejus dolores adhuc magis intenduntur, vel per duas denuo vel tres horas interdum mitescunt. Gelidis eodem tempore sudoribus diffluitur; morboque hunc in modum pertinaciter sese gerente, nec unquam in meliora deflectente, omnino somni quietisque levamine privatur aeger.

Ani

Ani semper et vesicae urinariae muscoli sphincteres afficiuntur, dysuria exinde tennesmoque crebro. Astringitur interdum alvus tam valide, ano magna vi compresso et ad interiora retracto, quod natura vel arte non nisi maximo dolore cieatur : Vomitus praeterea, nisi medicamentis sublatus, una cum doloribus perseverat usque ; vel, si forte desinat, in locum ejus sunt ructus amari, singultusque saevi.

Nascens hoc malum non febris signa comitantur ; intendente se vero frequentiores pulsus ; decessurum autem molestia plantarum margines, pedum atque digitos summos rubentes saepe et sufflatos, quasi arthriticos, infestans, denotat : Sub idem tempus verminationem colicae prorsus alienam ad inferiora viscera percipit aegrotus. Importuna fit nunc alvus dejicienda ; excernunturque globuli mole et figura ovillum referentes fimum ; per humeros summos, et ubique loci quo spina porrigitur, saltitant dolores quasi tremuli vibrantesque ; aculeati autem, magis quam alibi, per corporis

8 DE COLICA SATURNINA.

poris superiora. Cubitorum cruciamenta paralyfis quaedam, movendi potestatem non solum abripiens, sed etiam quodammodo sentiendi obtundens, pedetentim excipit ; superiora corporis atque ea sola, in aegrotantibus plerisque arripiens, ad inferiora nihilominus aliquando serpit paralyfis haecce.

Talis morbi terminus frequentior ; sunt autem et alii : Etenim in ileum mutatus, omnia, quae prodant illud malum, repraesentat : Mentis alienatio nunc excipit, vel comitiales accessiones, quales raro lethum minitantur frustra : Captus oculis hic, auribus ille, dimittitur. Paralyfis autem ea, in quam magna ex parte definit hic morbus, in longum prolata inveterascit ; perque complures annos quidam ea affecti, in aerumnis agentes, vitam omnino miserandam perpeffi sunt : Atque etiam, siquando pristinus eorum vigor membra reviferet, una ventrem extemplo colica, ne requiem usque ad temporis punctum, nisi in membra

bra paralyfi revocata, concedens aggreditur.

DIAGNOSIS.

Haec signa, praecipua saltem, cum hoc morbo confociata, quae speciem istam insignem, cui nomen Colica Pictonum indiderunt medici scriptores, consingunt; nec magnus, quum haec in paralyfin tam saepe permutetur, et ea denuo invicem ad primordia revertatur sua, limites quibus inter eam, aliasque confimiles (praesertim quando paralyfis sese obviam tulerit) internoscatur, ponendi labor erit. Quoniam vero, priusquam paralyfis supervenerit, hanc inter et cognatas suas non facile sit dijudicatu; immo quoniam aliquando inter abdita discrimen lateat; si ideo ad istud deprehendendum aliquot signa proferam, quibus, si non semper, saepissime tamen ex affectibus confimilibus excerpatur, rem proposito congruentem me facturum autumo.

A dysenteria, quamvis in quibusdam signis hanc referentibus, maxime si a tenes-

mo ordiantur, urgente simul muci et sanguinis profluvio, quanquam non sine negotio quodam, discernitur tamen colica nostra: Non enim, more hujus, molestia dysenterica, acerbitatem suam in longiusculum tempus sine levamine intendit, sed in temporis tantillo commeat plus vice simplici, dysenteriam quoque decedentem saepius tenesmus rariusque nascentem comitatur.

Per ejus quoque vim acriorem, per alvum magis pertinaciter adstrictam, per dolores saepius a loco suo apud intestina, in corporis superiora, exinde in ventriculum, denuo profilientes, eosdemque (quum non a sede sua dimoveantur, sed in abdomine fixa maneant) unico puncto magis sedentes, a colica spasmodica flatulenta dicta, distinguitur haec pictonum.

Inter eandem autem et biliosam, liquidius adhuc intercedit discrimen: Vomitus enim magis insignem, plusque bilis egerentem, affert posterior illa.

Nec non ab ileo diverse se gerit colica pictonum; raro enim haec (ut superius animad-

DE COLICA SATURNINA. 11

animadversum est) inter ejus initia talem accipit formam ; neque nisi quum incuriosius tractata, male curata, vel sub finem vi praedita fuerit vehementiori, in ileum discedit : Inversus enim ille motus, qui peristalticus nominatur, proprium est ilei signum, discrepantiam inter eam et colicam nostram haud facile praetermittendam exhibet. Obstant insuper multa, ne pro viscerum inflammatione habeatur hic dolor colicus ; non enim una cum hoc ingruit febris ; vel, si forsân adfit, haudquaquam viribus tantum pollet, quantum in inflammatione continua.

CAUSAE REMOTAE.

Diagnosticis peractis, in proximo est, ut ea indagentur, a quibus hic morbus oriundus sit. Uno ore medici, cum veteres tum recentiores, usque ad hodiernum fere diem, ipsis iisdem causis eum adscripserunt ; quas scilicet causas e febris, venenis, acidis liquoribus

quoribus acescentibus, arthritide, rheumatismo, exhalatione per cutem impedita, scorbuto, et animi affectibus, petierunt. Ab eruditissimis autem quibusdam hujus aevi medicis haec causarum series ad examen postulata est; nec defuerunt isti solertes homines, quin multa in medium proferrent doctura, plumbi solutiones atque calces, ad colicam pictonum procul dubio gignendam valentes, exordiis, quae adhuc sunt commenta, relegatis omnibus, et nulla exceptione admissa, pro causis esse habendas solis atque veris.

Praecipuus ex iis Georgius Baker eques, eodem hoc morbo, principia ejus certa atque specialia deprehendendi causa, conquisite nec sine peritia multa pensato, memoratu hoc dignum habet, scil. variis rebus, ex iis vel medicamentis vel venenis, quibus natura scatet, vires sibi proprias inesse; ut et eorum unumquodque effectibus, quos in humanum corpus unius formae sibiue constantes ipsum, nec aliud quoddam, praestat, ab aliis rebus di-

stingui

stingui posse ; plumbum, inquit ille, proprium sibi vendicat, quod ab ipso peculiari-
bus notis insignitus excitetur morbus ; et
quanquam minime ab hoc solerti scriptore
nihil aliud, praeter plumbum aliquod simile
progenerare, sit asseveratum ; non tamen
ei (ut ex dictis pateat suis) hujusce ortus
suspicio videtur absimilis ; praesertim, quia
non adhuc prodiit sub dio alia, quae tam
plene phaenominis suis respondeat, causa.

Et quidem experimentis eruditi hujus
medici, atque conclusionibus inde deductis
sedulo perpenſis, non dubium est mihi
quin, ex uno eodemque veneno speciali,
plumbo scilicet, morbus ille de quo agi-
mus, apud eos, qui in India ad occidentem
degunt, *the Dry-belly-ache*, apud Anglos
Damnoniorum Colica, aut colica pictonum
apud eos qui Europam reliquam incolunt,
dictus ortum ducat. Nec quanquam in
rerum conjunctionibus quæſdam, via qua
hoc in ventriculum inducatur, non ipso
intuitu compareat, effectus nihilominus
tam similes, vix ac ne vix quidem, a causis
abſi-

14 DE COLICA SATURNINA.

abfimilibus proventuros ponere, philoſophiae haud diſſentaneum eſt; congruens enim ſibi et uniufmodi natura: Si igitur jure nonnunquam arguatur plumbum, ſuſpicandum ſemper. Tentaminibus quidem et animadverſionibus, quae poſtea fiant, dijudicanda manet haec ſententia: Sit vero recordatum interea, quod, quamvis ob rei ipſius indolem, certa atque aperta ratio non adhiberi poſſit, veriſimilitudo tamen ejus, meo ſaltem judicio, argumentis nequaquam attenuata, et uſu compertis illaeſa permanſit adhuc. Omnes vero cauſas quas cogitatio humana finxit, quum nec in hujusmodi tractatu prolixè differendi copia ſit, nec multa, quae ſententiam ſuperiorem fulciant, ſuppeditaverit experientia mea; praecipue vero quum ille nuper citatus, intactum vix aliquod relinquens, praegreſſus ſit, percurrere haudquaquam neceſſarium eſſe videtur. Si vero pauca, quae hujus mali fontem, et modum quo in India occidua contingere credita eſt reſpicientia, mihi obviam venire, memorem, quantum
fit

fit satis me expleturum spero. Via quidem vaga, parum explorata, atque philosophiae aliena, isti, qui postquam medendi artem in regionibus antea dictis exercuissent, huius morbi in scriptis suis fecerunt mentionem, originem ejus indagarunt; res scilicet efficientes valide inter se diversas, nec rei efficiendae (gregatim etiam) pares esse probatas, in unum congerunt: Res istae, si carptim annumeres, in fontanos latices inquinatos, fructus acidos, potus e saccharo confectos recentiores, atque bilem, ut praecipuas referuntur. Minime autem, ex quovis argumento satis rato, constat, vel fructus acidos, vel aquas minus sinceras, huic ipsi malo originem suam praebere: Sed potius, quoniam viscera subinde torminibus afficiant, in suspicionem incidisse videntur. Apud ea autem, quia causae ab aliis habitae, a nobis rejectae sunt, morandum est paulisper.

Per me revera licet, et facile recipio, aquam immundam atque amaram, fructus necnon acidos, insuetis tormina alvique dejec-

dejectiones infligere posse ; notandum est autem, quod, utcunque ab iis torqueantur viscera, proluvie laborandum fit alvo. Longe aliter autem res in morbo, de quo nunc agimus, se habent ; alvi enim constrictio, ferme inexplicabilis, indicio est characteris praecipuo. Et quidem, ubi nihil aliud praeter ea de hoc malo esset adhuc suspicatum, aliquid tamen latens, nec haecenus deprehensum, id tamen prognerare, opiner, causa scilicet tum excogitata, sibi, quod ad effectus, parum consentiente.

Innotuit insuper, et pro certo habetur apud Antiguam insulam, mortalium alborum plebem multo magis quam Æthiopica mancipia, huic morbo obnoxios esse ; haecque praesertim ea tempestate, qua jam maturata demetatur seges, quumque operam impendant apud aedificia ad sacchari succos eliciendos atque coquendos constructa, hisce malis implicari. Interea, quoniam in oris iis corrumpatur valde spurcietique foeteat aqua puteana, pluviam expectant

pectant Europei incolae, utpote quae longe praecellat alteri; hanc igitur exceptam domiciliorum tectis (quae asseribus ad imbricum et tegularum exemplar formatis, minioque illitis contexuntur) canalibus e plumbo confectis in cisternas demittunt, ibique in domesticos recondunt usus.

Si igitur praeter dubia explicari possit, quod plumbum una cum aquis ex asseribus solutum delabi, vel in cisterna corrosionem ab iisdem subire possit; ratio ob quam praediorum inspectores, albentiorumque vulgus pejora ex hac colica, quam fusci homines patiuntur, confestim apparebit.

Magnam vim etenim aquae hujus pluvi-
alis cum latice e saccharo expresso recen-
tiori commistae, nec percolatione nec mora
depurgatae hauriunt isti; poenasque dant
ideo; ex puteis autem fervorum potus:
Si igitur aquarum immundities ad hunc
morbum sola valuisset, certe spurcas im-
modice ex puteis atque amaras libentes
Afri, ex ea gravissima accepissent incom-
C moda;

moda; aliis forsan immunibus: Nequaquam autem hoc, sed longe aliud, experientia comprobatum est.

Si vero in aqua sola delituisset malum, certe oppidi istius Jamaicensis, quod *Spanish-Town* nominatur, cives, eadem quam milites utentes, vix ferme illaceffiti evaserint. Fide tamen liquida probatur, ex rebus, quas observantia sua exploratas medicus quidam argutus memoriae tradidit, quod neque cives ipsi, neque militum praefecti, aeque ac gregarii milites, hac colica conflictarentur*.

Solers ille scriptor, qui observata sua de veneficio plumbi in lucem edidit, refert in tabulas exemplum singulare, in quo ex aqua, cui inesse hoc virus opinatum est, ortum suum traxit idem morbus; narraturque ab illo, generoso cuidam, apud insulas antea dictas agenti, mancipia fuisse multa: His omnibus in usu fuisse aquas, eodem ad amissim ac eo modo, de quo jam memoratum est, conquistas; hujus familiae unumquemque

* Vide Experimenta Joan. Hunter, M. D. Act. Med, tom. iii. p. 227.

quemque fere, colica vehemente, necnon saepe lethali, vexatum esse ; medicum ideo (nec injuria) plumbum, aquis ex asseribus delatum, atque inter eas suspensum, hujus mali incusavisse ; nec opinioni huic, nec votis suis fefellisse, quod ex iis qui a tali potu deinceps abstinuere, nemo esset qui a tam pestiferae colicae incurfibus non vacaret.

Inter acta quoque Collegii Regii Medicorum Londinensis, tom. 2. Wallius negotii inter quod, et id jam nuperrime memoratum, non multum interest, mentionem facit. Inquit ille,

“ A gentleman of this town was the father of a numerous offspring, having had one and twenty children, of whom eight died young, thirteen survived their parents. During their infancy, and indeed until they had quitted the place of their usual residence, they were all remarkably unhealthy ; being particularly subject to disorders of the stomach and bowels. The father, during many years, was paralytic ; the mother, for as long a time, subject to colics, and

and bilious obstructions. She died at last of an obstinate jaundice. This disease had been several times removed by the use of the Bath water ; but it always came on again soon after her return to Worcester : And at last eluded every method and medicine which was tried.

“ After the death of the parents, this family sold the house which they had so long inhabited. The purchaser found it necessary to repair the pump. This was made of lead, which upon examination was found to be corroded, that several perforations were observed in the cylinder in which the bucket plays ; and the cistern in the upper part was reduced to the thinness of common brown paper, and was full of holes, like a sieve. The waters of this town are remarkably hard. They curdle soap ; coagulate milk ; let fall a large precipitate upon the addition of an alkali, fixed or volatile ; and, in dry seasons, taste bitter and aluminose. They consequently contain a calcareous earth dissolved by an acid,

acid, which appears to be of the vitriolic kind. Though such an impregnation may not make water a perfect menstruum of lead, yet it certainly may make it capable of corroding that metal; and therefore the caution of Galen and Vitruvius, with respect to the use of leaden pipes, for the purpose of conveying water, as cited by you, appears to be well founded, for the reason which you have assigned, viz. because so much lead may thus be mechanically mixed with and suspended in water, as to communicate to it noxious qualities. The foregoing account fully confirms the truth of your observation; and indeed it is more than probable, that the water of this pump, thus mixed with lead, did occasion the unhealthiness of the family, who drank of it. Since I wrote what is above, I have been informed by the plumber employed by that family, that he had several times repaired the pump; and particularly that he had done so not more than three or four years before that gentleman's death;
and

and that he then found it nearly in the same state as has been described, so that the corrosion was effected in a short time, and consequently the water must have been very strongly impregnated with the noxious qualities of the metal."

Nec insuper defuere qui fructibus vel acidis jam, vel ad acorem vergentibus, hunc morbum, ut sobolem suam, adjudicarunt : Sed, si tale judicium cum vero stetisset, multo longius ergo apud gentes atque latius, quam solet adhuc, grassandum esset eidem : Turcis a ritibus suis interdicto vino, pomorum succos, admodum acidos, nec parce in ejus locum sufficiunt ; rara tamen apud eos, et vix nomine signata, talis colica. Anne vero (ut rem ulterius persequamur) infantes, et homines imbecilli, quorum primae viae acidis exundant, in hanc colicae speciem, magis quam alii, proclives ? Minime ; ex isto etenim acore diarrhoea, atque cholera, quod et bene notum est, plerumque concitantur. Percrebuit opinio, quod mustum inter intestino-

rum

rum laxantia fit; quodque, cum eo prolutum fit, periculosa diarrhoea soleat induci; imo de hoc adfert testimonium Hippocrates ipse, γλευκος ὑπαγει και διαχωρει.

Ob quam causam igitur, Americae, ejusque partium solstitiis circumscriptarum incolae ditiores, quibus est in usu malorum citreorum, similiumque parum maturorum vis magna; quique ex horum succo, et expresso sacchari latice vetusto, solitum suum potum (*punch* nempe) conficiunt, hodie raro aut nunquam tali colica vexentur? Estne quod ars fructus eos mitiores, quam erant olim, reddidit? De cultu tantum meliores minime liquet; sed et satis liquet de hujusce liquoris e saccharo recentis a quo non adhuc istud virus plumbeum recessit, copia apud pauperiores Europeos assumpta, et malorum originem quodammodo prodit; ex liquore enim tali revera provenire mala observata sunt.

In summam igitur judicandum esse videtur, quod haec colica nascens, alibi quam inter fructus acidiores, quaerenda sit: a quibusdam

quibusdam enim medicis fama insignibus, qui apud regiones ardoribus subiectas aliquamdiu commorati sunt, perhibetur testimonium, multum fructibus istis ad id ipsum malum summovendum commissum esse fidei: Nec hoc solum, sed etiam istis adhibitis ab ejus impetu praecautum esse. Alii insuper medici, contra spasmos, dysenterias, et alia, quae labe quacunque oriunda, apud plagas calidiores grassantur, certiores nos faciunt, meliora, quam plantae acido imbutae, non esse auxilia: Nec languide hanc sententiam exponit Jac. Bon-tius; ‘ videtur,’ inquit ille, ‘ natura voluisse
 ‘ ex professo, multas acidas et constringen-
 ‘ tes herbas e terra producere, contra vio-
 ‘ lentos et endemios morbos, dysenteriam
 ‘ nempe, choleram, et spasnum ortos; ut
 ‘ quasi digito monstraret, ubi haec vel simi-
 ‘ lia mala nascuntur, ibi locorum remedio-
 ‘ rum manifesta, et etiam occulta qualitate
 ‘ pugnantium, penuriam non fore *.’

Haud

* Lib. VI. cap. xxvii.

Haud ob aliquam aliam causam, quantum investigatio mea processit, bili hic morbus est, ut origini ejus, adscriptus, quam quia bilis subinde, dum ex hoc laboratum fuit, prodiit evomita : Id autem potius a nausea, et vomendi nisu, colicae affectis et satellitibus, provenire videtur ; namque vomitum importunum, a quacunque causa excitatum, bilem copiosam egerere, inter maxime nota habetur. Maritima quoque nausea, ob signorum similitudinem, aequae ac colica, si res ex hac penderet, incusanda est bilis. Vocabulum ipsum revera, scil. bilis, sicut nimis quam multa, quae medicis in promptu sunt, sine sensu adnexo, necnon ut inscientiae larva, et obvolucrum usurpatur.

Apud Indiae occidentalis incolas (et cum iis consentit Hillarius folers) sancitum est, quod inter hujus mali causas annumerandus sit sacchari spiritus recens, ardentisque saporis ; huic sententiae concors et mea. Nec si ad modum, quo exprimitur atque conficitur iste latex, respiciamus, erit arduum expositu, quare ex eo suboriatur. In

26 DE COLICA SATURNINA.

Antigua enim insula saccharinus succus ipse, inter saccharum conficiendum, plumbo per saepe objicitur ; in cisternam enim plumbo intus obductam, recta quum a pistrino defluxerit, recipitur ; exinde canalibus e plumbo confectis defertur ad lebetes ; ex cupro equidem lebetes ; plumbatum autem id in quo, quasi in lecto, reponuntur ; ex plumbo quoque canales quibus perveniuntur laticis recrementa ad receptaculum suum ; ex quo, ut iis commisceantur, quae liquoris, quem *rum* appellamus, comparandi gratia fermentationi esse subjecta consueverunt, depromuntur : Nec raro praeterea a pistrino usque ad lebetes, operculi expers, aërique corrosionis (liquet enim experimentis) aliquantulum in plumbum exercenti, quod ad se et sua patens progreditur jam dictus canalis.

Ex recrementis et aqua primis constat ea, ad laticem talem conficiendum, fermentationem patienda mistura ; adjicitur iis ille liquor qui, perfecta jam succi expressione stillatitia, in vase residens *dunder* nominatur.

tur. E cupro necnon, quod stanno obducitur, constat vas in quo perficitur distillatio; e stanno seu plumbo albo ejus pars superior, ut et spira usque ad vas progrediens in quo refrigeratur humor. Si igitur statuamus (quod quidem a nupero auctore sagaci monstratum est *) tali liquori, dum adhuc recens sit, inesse plumbeum quoddam; vix deerit ratio, quare Europeos inopes iste morbus laceffat, indicans; nec quare, praecipue tempore messis, immuniore alia quavis tempestate, servos Afros apud aedificia, ad coquendum et distillandum parata, tunc degentes, largiusque recentem potum bibentes talem, maxime angat; nec contra, ob quam rem, incolae praesertimque coloni, qui sedulo de aqua et liquore praedictis cavent, in eundem vix unquam incidunt.

CAUSA

* Med. Transf. vol. III. p. 132. &c.

CAUSA PROXIMA.

Proxime ex spafmo, intestina afficiente, nascitur hic morbus; nec equidem hoc ab iis, quibus ad eorum inflammationem attribuitur, inficiatum. Itaque Van Swietenius simul ibidem inquit, ‘Varia experimenta recensita fuerunt, quae docent, acria applicata intestinis spasmos excitasse, in his fibris muscularibus, per quos intestinum constringeretur validissime; non tantum in loco, cui acre applicatum fuerat, verum etiam in vicinis pluribus locis, eodem tempore, sic constricta fuisse intestina, ut omnis transitus contentis includeretur.’

Alibi quoque, inter colicae causas enumerandum, ‘Si arthritica materia ad solita loca deponi impediretur, saepe in visceribus abdominalibus horrendos spasmos excitat.’

Similia

Similia quoque profert Franciscus Homius, illustris praeceptor meus : ‘ A spastica
 ‘ intestinorum contractione oritur hic mor-
 ‘ bus ; elucescit a symptomatibus, cadave-
 ‘ rum inspectione, et experimentis in vivis
 ‘ animalibus institutis.’

In eandem sententiam ierunt Junkerus et Tronchinus. Eodem tempore insuper, quo ab hoc spasmo laboratur, abdominis musculi se contrahentes, et anus ad interiora retractus, omnem intestinorum regionem majori vel minori gradu constrictam esse demonstrant.

PROGNOSIS.

Omina, quibus hujus morbi exitus praefagiendus, varietatem ex statu aegrorum vario accipiunt : Pro temporis spatio insuper, per quod efficienti causae, suas vires in corpore congerendi, satellitiumque suum adaugendi copia fuerit, auspicia diversa deducenda

30 DE COLICA SATURNINA.

ducenda sunt ; de his igitur nunc differendum.

Si sit malignitatis expers, atque curiose et perite tractatus fuerit morbus, tolli poterit ferme intra sex dies vel hebdomada.

Si vero ex incuria vel inscientia, ad vim infestam provectus fuerit, per hebdomadas aliquot, vel etiam menses exinde commorans, in paralyseos eam speciem, quae in corporis superioribus torpet, tandem definit ; vel, ingruente morbo fontico, excipitur morte, ultimo miserorum solatio.

METHODUS MEDENDI.

A spastica constrictione solvenda orditur medendi ratio ; atque ex triplici specie remedia, quae ad id efficiendum adhibeantur. *Primo*, Quae contra spasmus valentia antispasmodica nominantur ; *2do*, Quae alvum cieant ; *3tio*, Quae mechanica vi distentionem concilient. Haec igitur singulatim obiter attingam.

Antequam

Antequam haec remedia exquisitius aggre-
diar tractare, non erit alienum fortassis
annotare, venaesectionem, nisi febris adsit,
nunquam prodesse, immo subinde detri-
mentum adferre; minime enim inflam-
mationi affine videtur esse hoc malum;
nec equidem, quanquam alvi constrictio per-
duret dies complures, et ventris non levis
tensio suboritur, est causa, ob quam gan-
graenam intestinorum metuamus. Prae-
terea, quoniam sub sole torrido maxime fae-
viat morbus, sanguis missus aegrum debilem
plus justo atque languentem reddere potest.

Inter antispasmodica annumerandus est
calor, vel cum vel sine humore corpori
admotus; profunt ad spasmum quoque le-
vandum epispastica; opium insuper, atque
olea mitia, ad idem consilium perficiendum
utilia.

Ea vis spasmae resolvens, qua balneum
calidum pollet, ab omnibus recognoscitur;
etiam ii, qui de morbis omnigenis, quibus
adeest spasmus, differuerunt, ei praecipuum
inter spasmum solventia locum permise-
runt,

runt. Huic rei consulens Chalmerus, dum opisthotonon et tetanon tractat, testatur, 'Horum spasmodorum curationem in balneo et opio consistere; asseverat quoque, laborantes ante balneum raro quicquam devorare posse; sed illius usu contractiones remittere.' Huic sententiae pondus a Macaulio, eum spasmus quem Anglice *the locked jaw* appellamus tractanti, atque a nostro Whytt quoque adjicitur majus. Quantum veri in hoc sit, dijudicet omnium experientia; ea enim sola adpellanda.

Si vero, ut nonnulli volunt, efficax sit solummodo balneum contra spasmos, quorum locum ipsum attingit, deficiens interea quod ad magis reconditos, respondendum est, balneum cutem afficiens, eamque lubricans, per consensum ejus cum intestinis prodesse; resque ita se habere experimentis fancitur. Nec ob aliam causam, ut colicam lenientia, fomenta praescripserunt Celsus, De Haenius, Huxhamius, Van Sweitenius, Dolaeus, Junkerus, et Hillarius. Balneum quoque laudibus effert Hoffmannus:

Tron-

Tronchinus insuper balnea prodesse, si tepida, affirmat: Postremo, fomentis collaudatis, autumat Huxhamius quod 'longe feliciores effectus expectandi sunt, si aeger in femicupium demittatur.' A Citeffio equidem accipimus, quod, ubi ne etiam ad horae momenti quietem profecisset balneum calidum, ei semper consuetum erat, nec unquam dubitaverat, in frigidum, etiam hyeme summa, aegros demittere; provocatque concives suos ut enuntient, anne, ex aegrotis qui ab illo tali ratione tractati erant, plerique incolumes evasissent.

Epispastica quoque, ventri applicata, saepe ex hac colica dolentibus levamen attulere subitum: Ex usu quoque comparuit, quodsi post ea confestim adhibeantur cathartica, vires eorum melius exerceantur.

Opium praeterea dolores leniens, et exasperantia obtundens, huic morbo, utpote ventriculi et intestinorum tunicas nervosas laceffenti, atque ideo spasmos molestos secum omnino consociatos afferenti, gravi et viroso fortissime occurrit: Et equidem in

34 DE COLICA SATURNINA.

ea reponenda est spes maxima: Ab hoc curationem ordiri voluerunt De Haenius et Hillarius. Necnon eorum, qui maxime in medicina inclaruerunt, tentamina saepius iterata idem comprobarunt; nec id solum, sed etiam, cum pertinaciter sit adstricta alvus; cum, inflammatione absente, spasmi vires sint suspicandae; cum vomitus cathartica statim ejiciens obstet eorum efficaciae, cumque dolor exagitet immanis, comper- tum est ab iisdem, opium, non modo ob virtutem eam, qua dolorem mulcet, sed et istam, qua spasmos solvit, ut cathartica effectus suos praestent, esse necessarium. At compluribus, qui non sine magno nomine medendi artem exercuerunt, laudata sunt olea mitia large assumpta; utpote quae lubricantia et laxantia, spasnum mitigent; nunc cum cassia fistulari, nunc cum syrupo e rosis confecto, Tronchinus amygdalorum oleum adhibuit commistum. Attamen apud Indiae Occidentalis incolas, ubi faevit eadem colica, plantam quandam, et alvum liniter mollientem et oleosam benigna sub-
mini-

ministravit natura: Tale enim est oleum ricini, cujus facultates, a medicis quibusdam apud Londinum confociatis, in secundo Observationum Medicarum tomo quem in lucem edidere, luculenter sunt expositae. At Frafero quoque, postquam in regionibus supra dictis medicinam exercuisset, proferatur testimonium, hoc ipsum oleum, a colica eadem vexatis, non sine commodo magno ab illo adhibitum esse: Quoniam vero nec omnes satis magnam medicamenti talis copiam devorare queant, cum Gallici vini, vel sacchari spiritus pauxillo mistum, satius esset propinare.

In secundum ordinem eorum, quibus huic morbo occurrendum est, succedunt cathartica; et haec vel ore assumpta, vel in anum injecta: E prioribus sunt multa; lenia quaedam, alia vero magis acria et efficacia, qualia drastica nuncupantur. Ex iis autem, quod ad hunc morbum, ea, quae leniter agunt, valentioribus hodie anteponuntur; quia a vomitu acriora rejectante periclitatur; ipsa quoque inflammatio-

nem

36 DE COLICA SATURNINA.

nem augentia, et intestinis irritationem praebentia, spasmus intendere minitantur.

Ex lenioribus vero, tartari crysalli rite inter maxime convenientia recensentur; commode enim portionibus exiguis, sed saepe iteratis, adhibetur, usque ad alicujus momenti copiam: Ex hac quoque administratione, minus quam cathartica alia, multoque minus quam medii sales reliqui, vomitum ciet; convenit idem igitur, quum etiam ad semunciam, ut linctus, assumitur: Glauberi praeterea sal medius catharticum aliud praebet, neque acrimonia sua exacerbans, neque tormina adferens; quoniam vero saporis injucundi est, et vomitu fortasse rejicietur, Cullenii nostri sententia est, quod si communis salis quam maxime puri sexta pars adjiciatur, melius se res ex eo habebunt: Docet Warrenus, eum hoc ipsum medicamentum omnium efficacissimum usu comperuisse; necnon facilius et citius, ab hoc in aqua tepida sola, vel ea, cum qua commiscetur senna, infuso, et alternis horis assumpto, alvum esse dejectam, quam ullo alio

alio cathartico, quod violentius existens drastrictum nominatur.

Laudat quidem scriptor nuperus et doctum, mercurium dulcem largiter assumptum. Hoc autem medicamentum, a quibusdam omnino praetermittendum videtur; quia non abest periculum inflammationis ab ejus usu. his vero hoc objicientibus respondeatur, me saltem iudice, quod, isto medicamento atque opio admixtis, nec catharticis aliis antea adhibitis, a periculo tali praecavebitur.

Attamen si quando catharticum valentius fiat necessarium, jalapium rite paratum, et tartari chrysellis adjunctum, sub forma ista, quae in Pharmacopeia Edinensi pulvis e jalappa compositus nominatur, et gustui minus ingratum, et ventriculo minus quam alia, quae vi gaudent simili, molestum erit.

Scriptor Batavus alumen, ut et adversus hunc, et alios intestinorum pertinaces atque cruciantes affectus valens commendavit: Complures quoque, nec autoritate mala comprobata, de effectibus ejus salutiferis, protulit

38 DE COLICA SATURNINA.

protulit historias *. Ceb. Percival insuper monet ipsum medicamentum idem circiter quindecies usurpasse ; adjicitque id tantum profecisse, quantum testimonio jam recensito fidem conciliaret. Portio, quae ei in usu fuit, a granis decem incipiens, nec viginti superans cum pari quantitate sacchari confundebatur. Cum Arabico gummi et spermate ceti vult ut misceatur, si quando nimis asperi et austeri timor incidat. Certiores quoque facit grana ejusdem quindecim, quarta quaque, quinta, vel sexta hora assumpta, leniter alvum solvere plerumque ; dolorem praeterea, si non immanis sit, demulcere : Imo etiam aliquando omnino sopire.

Nonnulli, postremo, medicinam facientes vomitoriis e stibio comparatis, ab obstructione intestina liberare conati sunt ; atque hoc iisdem, portione exigua semel adhibita, et justo temporis interstitio iterata, adhibitis ; et quidem quando non omnino vomitu hae doses rejiciantur, ad alvum ciendam efficacissima fiunt.

Haec

* De Colica Pictonum Tentamen, et append. autore Joan. Grashio.

Haec sunt praecipua ex medicamentis, quae ore assumpta, pollent ad intestina evacuanda. Varia autem sunt praeterea, eodem consilio in anum injecta; interanea enim ampliora, colon praesertim, occupat hic morbus; ibique stercore in valvulas impacto saevit adhuc magis; alvi igitur subductio, celerius agens, opem fert citius; et quidem, quia adest saepe vomitus ore assumpta rejecturus cathartica, colicam hancce alvum subducendo aggredi, nec sine causa, solent medici: Primo enemata mitiora conveniunt; qualia ex aqua multa, cui adjicitur pauxillum olei minime acris, fiant: Si vero haec non votis respondeant, commiscetur cum iis aliquod stimulantis; et quidem stimulans desideratum, non incassum inter sales medios requiritur: Praestat autem ex iis communis sal marinus. Si denuo parum hoc modo proficiamus, fennae foliorum, vel cujuscunque alvum cientis, cujus vires scilicet aqua educantur, infusionem adhibere juvat.

Tere-

40 DE COLICA SATURNINA.

Terebinthinae quoque oleum, si quantum unciam aequet adhibeatur, compertum est saepe non inutile medicamentum; cavendum est autem, quod ad modum quo administratur; est enim periculum ne, intestina stimulans, inflammationem iis inferat. Ex iis praeterea, quae a stibio sunt, Cullenus nos certiores facit se non sine eventu felici, drachmam tartari emetici aqua soluti adhibuisse: Si vero faeces obstant quo minus hoc retineatur, necesse est ut injiciatur nicotianae fumus: Qui altius penetrans, et sese per omnia intestinorum diffundens, magis ad alvum deducendam pollere compertus est.

Praeter cathartica, quae vel ore, vel ano ingerantur, est et aliud, quod in eorum locum, quum frustrata cesserint, non sine commodo subire potest; atque hoc est aqua gelida corporis inferioribus affusa; aegro interim, femora, crura, et pedes nudo super lapidem frigidulum stante.

Attamen, si immanis sit constrictio, nec a quovis eorum, quae jam recensita sunt, debellanda, medici, quo voti compotes fiant,
ad

ad vim mechanicam se recipiunt; exinde nonnunquam id aqua tepida molientes; nonnunquam argento vivo; interdum vero globulo metallico ore assumpto.

Quando vero intestina tenuiora obstruantur, atque apud ea res agenda, vix est sperandum, quod, valvula coli reſerata, eoſque pertingeret aqua: Sed, e contrario, quando coli pars aliqua afficitur, aquam minime vi diſtendente, aſt reſolvente praeſtare ſuos effectus, ſtatuerе licet: Aqua tamen calida, hoc modo ſenſim injecta, multum a De Haenio ob vires ejus ſalutares collaudatur: Et a Cullenſo accepimus, eum experimentis, quae ſibi inſtituere contigerat, hoc ipſum inter maxime efficacia remedia habere.

Argentum quoque vivum, purum, metallicum, nec aliquo modo mutatum, ut remedium colica ſpeciale habitum eſt; huicque tantum conſiſus eſt Doverus, ut aſſeveraret, ‘Reginam Carolinam (atque colica revera extincta eſt) ſi mercurium ſumpſiſſet, duodecim horarum ſpatio convaleſcit.’ Sydenhamus autem illuſtris,

qui nunquam sine causa nec temere aliquod remedium damnavit, profert haec, de ileo differens, ‘Methodus eum curandi
 ‘haëtenus fere incognita fuit, quicquid
 ‘jaëtabant de usu argenti vivi, et globulorum,
 ‘quae, praeterquam quod parum
 ‘conducunt, noxiam saepe haud contemnendam inferunt.’

Absolutis jam iis quae ad medicamenta, huic morbo tollendo inservientia, pertinent, quantum ille morbus intestinorum sit proprius; restat ut quaedam de paralyseos, in quam tam saepe prolabitur, curatione proferam: Et quidem in eo rerum statu, a nervosa vi renovata orditur, (ultro quasi) curationis indicatio.

Adhibenda autem ferme semper ea, quae paralyfi conveniunt. Atque sunt stimulantia et extrinsecus et intus adhibita: Qualia sunt vesicatoria, scintilla electrica, exercitatio, strigilis, balneum calidum, balsama, et gummi. A Van Swietenio asseveratum est, eum aliquando frictione, et emplastris aromaticis abdomini superimpositis,
 eandem

eandem sustulisse ; hac scilicet ratione, quia morbus hic apud nervos abdominales oriundus, debet etiam in origine sua oppugnari : Talia vero stimulantia, an externe imposita, an interne adhibita, ad exitum optandum vix unquam aliquod contulere. Paralyfi huic, Gallici, ut mihi ex autoritate perquam aestimabili factum est notum, ab alvi solutione medici incipiunt subvenire ; exinde decoctum lignorum sudorem eliciens adhibent ; et postea ad loca, ubi fontes metallo et sulphure imbuti scatent, aegrotantes amandant.

Balneis calidis praecipue confisus est M. De Senac. Indicatur revera hic quodcunque ventriculum et intestina a colicae reliquiis nocentibus liberet, atque ejusdem regressum distineat ; quidam muscutorum vires ab aromatis, et infusionibus amaris, ratione simul, qualem merent, ad intestina et eorum conditionem habita, resumpserunt : Et equidem aquae ad Bathoniam nostram scaturientes, utpote quae ventriculo infirmato profint, haud raro in hoc affectu beneficia

44 DE COLICA SATURNINA.

beneficia contulere; imo etiam insigniter aliquando praestare observatae sunt, alvum dejicientes, postquam alia cuncta quibus profluvium, aegro tantopere, necessarium cieri debet, tentata sunt incassum; adeo ut ab iis diu haustis, lacteo praesertim, nec alio penu usurpato, acceptum est commodum eximium.

Ast revera fatendum est interea, quod, cum jam inveteraverit morbus penitus insidens, medicorum haecenus nequaquam fors fuit aliquid reperire, statum aegro praeter infirmum, tenerum, et valitudinarium, conciliare valens: Ratio forsan ob quam praecipue meliora defunt, nec magis proficere queunt medici, inscientia saepe videtur esse modorum quibus in humanum corpus hoc virus irrepit; a praemissis autem facile suspicetur, mali causam primariam fortassis perpetuo concrefcentem, sed oculorum aciem fugientem, remedia efficacissima frustrata posse reddere.

In Actis Medicis de re vere notabili est facta mentio; a colicae iterato impetu,
redditus

redditus est nervis resolutus generosus quidam; nec res extemplo, quibus concitatus erat morbus, in propatulo fuere: Quum vero de iis, quae isti in usu fuerant, conquisitius scrutatum esset, vini Lusitanici quotidie libram sumpsisse comparuit; et, quoniam antea medicis incidisset suspicio tale vinum interdum plumbo admisto defaecatum esse, commonuerunt aegrum ut ab isto potu abstineret. Huic consilio parens a morbo liberatus est cito, nec in eundem recidebat.

F I N I S.